

**Національний університет біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний коледж»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВП НУБіП України
«Ніжинський агротехнічний коледж»
_____ **О.В.Литовченко**
«_____» _____ 2017 р.

**Інструкція з безпеки життєдіяльності № 25
для студентів під час літніх канікул**

1. Загальні положення

1.1. Інструктаж про правила поведінки студентів під час літніх канікул проводять класні керівники груп 1 раз на рік, перед канікулами (первинний інструктаж).

1.2. У журналі з безпеки життєдіяльності студентів після проведення інструктажу кожен студент ставить свій підпис у спеціальній графі підтверджуючи про те, що він прослухав інструктаж.

2. Запобігання надзвичайним ситуаціям та організація усунення їх негативних наслідків.

2.1. Причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
Надзвичайна ситуація – порушення нормальних умов життя і діяльності людей на об'єкті або території, спричинена аварією, катастрофою, стихійним лихом чи іншою небезпечною подією, яка призвела (може призвести) до загибелі людей та значних матеріальних втрат.

Розрізняють наступні види надзвичайних ситуацій:

- надзвичайні ситуації техногенного характеру;
- надзвичайні ситуації природного характеру;
- надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру;
- надзвичайні ситуації воєнного характеру;
- надзвичайні ситуації загальнодержавного, регіонального, місцевого та об'єктного рівнів.

об'єктного рівнів.

Причини виникнення надзвичайних ситуацій:

- демографічний вибух. Підвищення рівня життя сприяє підвищенню тривалості життя і народжуваності. З певного періоду можливі голод, масові захворювання, зниження чисельності населення і внаслідок цього – руйнування людської спільноти;

- підвищення використання енергії, промислової продукції та використання транспортних засобів;

- аварії, катастрофи, військові навчання, випробування, війни;

- інші причини.

2.2. Природні небезпеки.

Серед надзвичайних ситуацій природного походження в Україні найчастіше трапляються:

- геологічні небезпечні явища (зсуви, обвали, просадки земної кори);
- метеорологічні небезпечні явища (зливи, урагани, сильні снігопади, сильний град, ожеледь);
- гідрологічні небезпечні явища (повені, підвищення ґрунтових вод та ін.);
- пожежі лісових та хлібних масивів;
- масові інфекції та хвороби людей, тварин і рослин.

Щорічно в суху, жарку погоду небезпека від лісових та торф'яних пожеж різко зростає. Лісові пожежі виникають головним чином з вини людини та внаслідок деяких природних чинників.

Причиною пожеж є: спалювання відходів на прилеглих до лісу територіях, недопалки, кинутий сірник тощо. Найбільш небезпечними бувають жаркі та сухі літні дні з відносною вологістю 30...40 %.

Серед інфекційних захворювань найбільш поширені на території України дифтерія, кір, гострі кишкові інфекційні хвороби. З огляду на інтенсифікацію міжнародних сполучень України існує реальна загроза занесення масових інфекційних захворювань.

2.3. Надзвичайні ситуації техногенного характеру.

Надзвичайні ситуації техногенного характеру виникають на хімічнонебезпечних, вибухо- та пожежонебезпечних об'єктах, транспорті.

Основними причинами аварій та катастроф на залізничному транспорті є: несправність колій рухомого транспорту, засобів сигналізації, помилки диспетчерів, неуважність та недбальство машиністів, несправність рухомого транспорту.

Протягом останніх років на дорогах України щорічно реєструють десятки тисяч автомобільних аварій і катастроф.

Причини дорожньо-транспортних подій – порушення правил дорожнього руху, технічні несправності автомобілів, перевищення швидкості руху, управління в нетверезому стані, незадовільний технічний стан доріг, несправність сигналізації на залізничних переїздах та ін.

2.4. Радіаційна безпека.

З розвитком ядерної енергетики в багатьох країнах світу реальною загрозою стало радіоактивне забруднення навколишнього природного середовища та середовища проживання людей. Основними шляхами підвищення безпеки життєдіяльності в умовах радіоактивного забруднення є: захист людини від зовнішнього опромінення, ураження радіоактивними опадами, захист органів дихання та шлунково-кишкового тракту від попадання радіоактивних речовин всередину.

У разі повідомлення про радіоактивну небезпеку необхідно:

- укритися в середовищі проживання чи виробничому середовищі. Стіни дерев'яних споруд послаблюють іонізуюче випромінювання в 2 рази, цегляні – в 10 разів, заглиблення цегляні та бетонні – 40... 100 разів;
- ущільнити рами та дверні щілини, насамперед закрити квартирки та вентиляційні люки;
- створити запас питної води, набрати її в закриті посудини. Підготувати мило та інші прості засоби санітарного призначення для обробки рук та інших частин тіла;

- після спеціального оповіщення провести екстрену йодну профілактику. Йодистий калій чи водно-спиртовий розчин є перешкодою для надходження радіоактивного йоду в щитовидну залозу та сприяє виведенню радіонуклідів, що потрапили до організму. Їх приймають після їжі разом з рідиною один раз на 7 днів по 3-5 крапель. Протягом тижня 1 раз на день наносити на поверхню рук настойку йоду у вигляді сітки.

2.5. Соціальні небезпеки: алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія.

До шкідливих звичок належать: куріння, вживання алкоголю, наркотиків та інших шкідливих (токсичних) речовин.

«Викрадач розуму» – так іменують алкоголь з давніх часів. Уживання алкоголю призводить до серйозних порушень фізіологічних та психічних функцій організму людини. При потраплянні в організм людини в першу чергу на нього реагує нервова система. Нервові клітини містять жирові утворення, що легко розчиняються під дією розчину та знижують їх працездатність.

При систематичному вживанні спиртних напоїв настає загальний розлад всього організму, деградація особистості.

Наркотики виявляють стимулюючу або заспокійливу дію на центральну нервову систему, а також викликають спотворення світосприймання та галюцинації.

При вживанні наркотичних засобів виникає наркотична залежність.

Статистика засвідчує, що в світі від хвороб, спричинених курінням, помирає 1,5 млн. людей. Як і будь-який наркотик, нікотин діє на нервову систему. Тютюн, потрапивши в легені, всмоктується в кров і розноситься по всьому організму, спочатку підвищує активність, однак невдовзі це почуття зникає. Він впливає на нервову, дихальну, серцево-судинну системи та систему травлення.

2.6. Побутовий травматизм: статистика та основні причини виникнення.

На побутовий травматизм припадає близько 2 млн. травмувань, від яких гине близько 70 тис. людей.

Найбільше смертельних випадків на 1000 жителів зареєстровано в Дніпропетровській (1,69), Донецькій (1,67), Запорізькій (1,66), Херсонській (1,64), Кіровоградській (1,61), Чернігівській (1,6), Луганській, Харківській (по 1,57) та Одеській (1,53) областях. У цих регіонах загинуло понад 37,2 тис.чол., що становить більше половини загальної кількості травмованих із смертельними наслідками.

Значною проблемою в Україні є висока смертність чоловіків працездатного віку.

Серед причин смерті у побутовій сфері спостерігається різке збільшення кількості самогубств.

Серед основних причин суїциду – високий рівень безробіття, стан психологічного здоров'я людини, алкогольна та наркотична залежність.

Джерелами харчових отруєнь є продукти, заражені мікробами, що виділяють токсини: м'ясо, риба, фрукти, овочі, гриби та інші. Відомо, що медикаментозні препарати, що приймають за певних обставин у відповідних дозах сприяють відновленню різноманітних функцій організму, тобто мають

лікувальну силу. Завищені дози таких препаратів можуть спричинити гострі отруєння.

2.7. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.

Для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій необхідно:

- виконувати вимоги правил дорожнього руху, технологічних вимог робіт;
- підтримувати технічний стан обладнання, транспортних засобів, енергопостачальних мереж у відповідності з вимогами;
- дотримуватись режимів роботи з обладнанням, виконувати заходи щодо життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях органами виконавчої влади і управлінь всіх рівнів.

2.8. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.

Заходи щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій:

- розроблення нормативно-правових актів з питань забезпечення захисту населення і території від їх наслідків;
- забезпечення готовності сил і засобів до дій, спрямованих на реагування на надзвичайні ситуації;
- своєчасне інформування населення щодо поведінки та дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- проведення рятувальних та інших невідкладних робіт щодо ліквідації надзвичайних ситуацій.

3. Загальні правила поведінки.

3.1. Обставини та причини нещасних випадків, що сталися в навчальних закладах.

3.1.1. Під час освітнього процесу:

- використання праці студента при відсутності відповідних навичок, невиконання вимог щодо організації навчання;
- відсутність належного контролю з боку керівника робіт;
- незабезпеченість засобами індивідуального та колективного захисту;
- інші причини.

Так, із-за відсутності захисної решітки на приймальному бункері зерноочисного агрегату ЗАВ-20 загинув студент Кам'янець-Подільського технікуму. Внаслідок порушення вимог безпеки при закладанні силосної ями, запуску двигуна на швидкості та відсутності належного контролю на технологічній практиці тяжко травмовані водій Горохівського та водій Тарашанського технікумів.

3.1.2. Під час позанавчальних заходів і робіт:

- застосування працівником небезпечного обладнання (обладнання повинно бути заводського виготовлення та мати відповідний сертифікат);
- неналежний контроль та невиконання організаційних заходів з боку керівника робіт;
- відсутність або невідповідність засобів захисту щодо конкретного виду робіт;
- самостійне виконання робіт без узгодження з відповідальною особою.

3.1.3. На території навчального закладу.

Рух на автотранспорті на території навчального закладу заборонений, місцестоянки транспортних засобів передбачено схемою.

Рух пішоходів здійснюється з дотриманням Правил дорожнього руху. У випадку погіршення стану здоров'я – звернутися до медичного працівника пункту охорони здоров'я або до чергових навчальних корпусів.

3.2. У домашніх умовах.

Причини побутових травм:

- усі види падінь (з висоти, на рівному місці тощо);
- необережне поводження з ріжучими предметами та електроприладами;
- травми, заподіяні тваринами або комахами;
- опіки гарячим предметом або полум'ям;
- утоплення;
- отруєння;
- інші причини.

Аналіз причин виникнення побутових травм показує, що здебільшого, вони є наслідком халатності, недбалості самих потерпілих.

Правила поведінки на воді:

- вибрати для купання безпечні та обладнані місця;
- не купатися в стані сп'яніння, при нездужанні, відразу після приймання їжі або великого фізичного навантаження;
- не пірнати в незнайомих місцях, не заходити у воду вище пояса, якщо не вмієте плавати, не влаштовувати на воді небезпечних ігор та ін.;

Для звільнення від захватів потопаючого необхідно спробувати пірнути у воду. Поблизу тварин треба бути особливо обережним.

Собаки негативно реагують на людей, які втікають.

Після укусів тварин необхідно зробити аналіз на сказ. Поводитися потрібно впевнено, спокійно і лагідно.

Безпека експлуатації газового обладнання:

- робота газового пальника – полум'я спокійне, має чітко яскраво виражені голубувато – зелені ядра. Довжина язичків полум'я в отворах однакова, вентиляційна система забезпечує видалення продуктів згоряння;
- щільність з'єднань перевіряється за допомогою індикаторів або водномильного розчину;
- при виявленні в приміщенні запаху газу – негайно припинити роботу з газовими приладами, перекрити крани, відкрити вікна, викликати аварійну службу.

Вимоги електробезпеки: -

- не користуватися саморобними подовжувачами, пошкодженими розетками, вимикачами, обгортати електролампи папером та іншими горючими матеріалами;
- не залишати без догляду ввімкнуті електроустановки;
- не використовувати електроприлади з пошкодженою ізоляцією та ін.

Безпека поводження з вибухонебезпечними пристроями.

У разі виявлення вибухонебезпечного пристрою забороняється:

- наближатися до нього;
- пересувати або брати в руки;
- користуватися засобами зв'язку;
- розпалювати поряд багаття або кидати в нього предмети;
- повідомити фахівця цивільного захисту або працівника міліції.

Загальні рекомендації щодо правил поведінки:

- знати номери телефонів батьків на пам'ять, а також номери телефонів служб допомоги: 101 - пожежна, 102 - поліція, 103 – швидка допомога;
- постійно спілкуватися зі своїми родичами, інформувати їх про можливе запізнення;
- не спілкуватися з незнайомими людьми, не сідати в автомобіль до незнайомих людей;
- у разі виникнення небезпеки повідомити про це близьким людям.

3.3. На дорогах.

Пішоходи повинні рухатись по тротуарах або пішохідних доріжках, тримаючись якомога правіше.

Якщо неможливо рухатись по тротуарах, пішохідних доріжках, узбіччям допускається рух по краю проїзної частини. Під час руху по проїзній частині пішоходи повинні рухатися назустріч транспортним засобам.

Перехід проїзної частини здійснювати у встановлених місцях, а в разі їх відсутності – на перехрестях по лінії тротуарів або узбіч. При виході на проїзну частину із-за транспортних засобів та інших об'єктів, що обмежують оглядовість – впевнитись у відсутності транспортних засобів, що наближаються.

У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного та (або) синього кольору і (або) спеціальним звуковим сигналом, пішоходи повинні утриматися від переходу проїзної частини або негайно залишити її.

Під час дорожньо-транспортної пригоди надати можливу допомогу потерпілим, записати прізвища і адреси очевидців, повідомити відповідні органи чи підрозділів поліції про пригоду. Надати особисті дані та перебувати на місці пригоди до прибуття працівників міліції.

4. Пожежна безпека.

Пожежа – неконтрольоване горіння, поза спеціально відведеного місця, внаслідок якого гинуть люди і завдає значні матеріальні збитки.

4.1. Основні причини пожеж.

Щорічно в Україні виникає понад 50...60 тис.пожеж, де гине близько 4 тис.людей, у тому числі 100... 145 дітей. Причини пожеж:

1. Природні –1%;
2. Антропогенні (з вини людини) – 99%;
  - необережне поводження з вогнем – 50...58%;
  - порушення правил експлуатації та використання електроустановок – 20..25%;
  - порушення правил експлуатації та використання систем опалювання – 8... 10%;
  - дитячі пустощі з вогнем – 4..5%;
  - підпали – 2...4%.

4.2. Вимоги пожежної безпеки в навчальному закладі

Пожежна безпека – стан об'єкту, на якому унеможливується виникнення пожежі, а у випадку її виникнення – створені необхідні умови для гасіння пожежі та збереження матеріальних цінностей, людей.

Пожежна безпека забезпечується за рахунок систем запобігання пожежі й пожежного захисту.

У навчальному закладі затверджені такі нормативно-правові акти з пожежної безпеки: Інструкція щодо дії персоналу та забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей на випадок пожежі, Загальнооб'єктна інструкція з пожежної безпеки, Інструкція для чергових гуртожитків та навчальних корпусів, Інструкція на проведення тимчасових пожежонебезпечних робіт, Інструкція для відповідальних за пожежну безпеку приміщень та інші.

Після проходження інструктажів з охорони праці, пожежної безпеки студент повинен знати:

- умовний сигнал про пожежу (один довгий, три коротких сигнали, що подаються урочним дзвоником);
- напрямок руху на випадок пожежі з приміщення;
- порядок користування первинними засобами пожежогасіння та виклику пожежної охорони;
- вимоги запобігання виникнення пожеж у приміщенні та інші.

5. Надання першої долікарської допомоги потерпілому в разі нещасних випадків, надзвичайних ситуацій.

Призначення першої долікарської допомоги та загальні принципи її надання.

Перша допомога — це сукупність простих, доцільних дій, спрямованих на збереження життя і здоров'я потерпілих.

При можливості винести потерпілого з місця події, оглянути ушкоджені ділянки тіла, оцінити стан потерпілого, зупинити кровотечу, при необхідності — іммобілізувати переломи з метою попередження травматичного шоку.

5.1. Надання першої допомоги при втраті свідомості, зупинці дихання та серцевої діяльності.

Причини втрати свідомості можуть бути різні, але всі вони пов'язані з ураженням центру свідомості (при травмах, нестачі кисню, замерзанні тощо). Спочатку потерпілого треба винести з місця події, забезпечити вільний доступ кисню до легень, покласти на бік.

У разі зупинення дихання й серцебиття — зробити штучне дихання та непрямий масаж серця. Частота видихів в легені потерпілого повинна становити 14.. 16 разів на хвилину.

При зовнішньому масажі серця робиться ритмічне стискання між грудиною та хребтом. На нижню частину грудини кладуть долоню лівої руки, на яку з силою натискають другою рукою (з частотою 1 раз в секунду).

Сила натискання має бути такою, щоб грудина зміщувалась на 4...6см.